

Zemědělci za sebou mají těžký rok a před sebou nejistou budoucnost

Letošní rok byl náročný pro domácnosti i podnikatele různých odvětví a zemědělství není výjimkou. Raketový růst nákladů přerostl v energetickou krizi, které podnikatelé budou čelit nejen v letošním roce. Jaké vidí současné i budoucí výzvy pro chovatele a pěstitele prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal?

■ Někteří jsou v poslední době překvapení silnou komunikací Agrární komory ČR, jak to vidíte vy?

Nedivím se, že se především zástupcům velkých zahraničních obchodních řetězců nelíbí, když nahlas mluvíme o neférových praktikách, které uplatňují vůči svým tuzemským dodavatelům. Hájíme tak zájmy na-

Podniky šetří, kde se dá, ale práci na poli ošidit nelze

šich členů, kteří se dlouhodobě potýkají s tím, že jsou v rámci potravinové výrobní vertikály skutečně tím nejslabším článkem. Chráníme tak i české spotřebitele, aby na pultech našli potraviny české produkce. Přehnaná reakce Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR svědčí o tom, že naše argumenty jsou slyšet.

Novelu zákona o významné tržní síle, kterou již podepsal prezident, sice považujeme za nouzové řešení, k němuž museli čeští zákonodárci přistoupit vzhledem k tomu, že Česká republika jako jedna z posledních zemí Evropské unie dosud plně nepředvedla do národní legislativy směrnici Evropského parlamentu a Rady EU o nekalých obchodních praktikách, ale je to jednoznačně dobrý začátek.

Budeme nadále upozorňovat zákonodárce na další nešvary velkých obchodů, jako je odběr zboží za podnákladní nebo podnákladové ceny ve vazbě na zneužití výsadního tržního postavení, a mnoho dalších praktik, proti nimž je třeba zakročit. Chráníme tím české potraviny na českém trhu, i když zrovna to řetězce hrozně nerady slyší.

■ Turbulentní růst výrobních a životních nákladů zasáhl celou naši společnost od průmyslu přes služby až po každou jednotlivou domácnost. Jak jsou na tom zemědělci a potravináři?

Samozejmě se s touto těžkou řešitelnou situací potýkají také. I proto se snažíme do veřejného prostoru stále silněji přenášet naše argumenty k dalším aktuálním tématům, jako jsou inflace a ceny potravin, růst výrobních nákladů, energetická krize a státní pomoc s drahými energiemi, nový způsob rozdělení zemědělských dotačních podpor podle pravidel Společné zemědělské politiky od roku 2023 nebo ambiciózní klimatické cíle Evropské unie. Ono i každé jedno z uvedených témat samostatně znamená značný zásah do prvovýroby i zpra-

cování, natož pak pokud se vyskytla souběžně.

Podniky šetří, kde se dá, ale práci na poli ošidit nelze, natož pak skončit s chovem zvířat, který vychází z každodenní náročné lidské péče. Mnozí nyní stojí před rozhodnutím, co bude s jejich výrobním zaměřením dál. Mají zůstat nadšenými srdcaři a pokračovat i za cenu značných ztrát, nebo se mají soustředit jen na ekonomiku podniku? Osobně věřím, že i přes nejisté výhledy většina tlak ustojí, a děkuji jim za to.

I proto současně realizujeme několik propagačních projektů, jejichž cílem je zlepšení image českého zemědělství a přenos informací o naší reálné činnosti zpět mezi naši společnost, protože ta již většinou zřejmě úplně zapoměla, odkud potraviny pochází. S nadsázkou řečeno je asi pro mnohé překvapení, že je to výsledek každodenní práce zemědělců. A zrovna nyní před adventním obdobím je možnost uvědomit si, že každá potravina má svůj příběh, svůj původ, svého konkrétního výrobce... Je to ideální možnost vybrat si právě tu naši produkci a podpořit tak české zemědělce a potravináře.

■ V návaznosti na to se musím zeptat, jak vnímáte obraz českých zemědělců?

Jak se říká, že každý v hospodě by mohl být trenérem národního fotbalového mužstva, tak si za poslední roky často pomyslím, že každý druhý v naší společnosti ví nejlépe, jak pěstovat ovoce, chmel, zeleninu nebo chovat různé druhy zvířat. Iniciativ, spolků, jedinců, populističtějších ochránců čehokoliv, kteří z nejrůznějších směrů atakují české zemědělce a dávají jim hraběcí rady, je dnes tolik, že se pod tím zemědělská praxe úplně ztrácí. Zemědělci tak jsou bez pochopení a poděkování zavaleni množstvím nesmyslných požadavků a mnohdy negativních informací, což vede buď k rezignaci a odevzdání se, nebo k radikalizaci.

Přitom jsou nyní na stole velmi důležitá témata, která jsou společná a zásadní pro všechny. Od nové definice erozních ploch přes environmentální záležitosti, jako je nařízení pro udržitelné používání přípravků, uhlíkové povolenky, řešení nedostatku hnojiv, osud živočišných a speciálních rostlinných výrob, až třeba po tzv. agrivoltaiku. Při tom se pomíjí ta nejzásadnější úloha zemědělství a tou je výroba kvalitních a bezpečných potravin.

Nedá mi, abych nepřipomněl nákupní šílenství v době covidu nebo obavy o zabezpečení potravin během eskalace ruské agrese na Ukrajině. Rychle zapomínáme, kdo společnost na kraji všech sil podržel... Byli to právě čeští zemědělci a potravináři.

■ Můžete čtenářům přiblížit konkrétní příklad, jak vy říkáte nesmyslných požadavků státu na zemědělskou prvovýrobu?

Jako příklad populismu, který vítězí nad potřebami každodenního hospodaření, mohu

uvést aktuální úvahu o tvrdém rozšíření erozně ohrožených ploch na 65 procent orné půdy od ledna 2024.

Diskutujeme o tom s politiky i s úředníky dlouho, přednesli jsme argumenty i konkrétní příklady dopadů na konkrétní podniky, ale zodpovědná ministerstva zemědělství a životního prostředí nás sice přijmou, ale následně již „nevidí, nepamatují a neslyší“. Takové opatření od stolu je likvidační. Zna-

daření. Plošná omezení z titulu eroze přinesou další snížení ploch náročnějších odvětví a chovů hospodářských zvířat a budou nás tlačit do již dnes kritizovaného obilí a řepky, které, ať chceme nebo nechceme, patří mezi lukrativní a dobře obchodovatelné komodity.

Zároveň se paradoxně trvale potýkáme s úbytkem kvalitní zemědělské půdy na úkor logistických a průmyslových center nebo silničních a bytových zá-

o 40 procent máme vlastně splněno.

Nařízení nicméně obsahuje úplný zákaz použití pesticidů v tzv. citlivých oblastech. Tam ale nemají patřit jen oblasti NATURA 2000 (národní parky, přírodní rezervace apod.), ale mají čerpat také z vodní směrnice a směrnice nitrátové. To znamená, že zranitelnou oblastí bez možnosti cílené ochrany by byly oblasti v nespecifikované blízkosti vodních toků, vodních zdrojů, vodních ploch a hlavně oblasti zranitelné dusíkem. To by konkrétně v Česku znamenalo až 80 procent území. Tedy na 80 procentech území bychom byli bez jakékoli možnosti ochrany proti chrobákům a škůdcům, na zbytku 35procentní redukce. A to je další požadavek, který čistě od stolu znamená likvidaci českého zemědělství, potažmo produkce českých potravin.

Není možné vyloučit z produkce 17 procent půdy nebo na nich zásadně ochudit osetní sled

■ A co se týká druhé zmíněné směrnice o průmyslovém znečištění, jaké jsou zde první předikce?

V tomto případě se navrhuje povinnost evidence znečištění z živočišné výroby na úrovni farmy, která má více než 150 VDJ, což si můžeme představit jako kravín o 150 kusech skotu. Respektive blízkosti ve vztahu k dané lokalitě. Přeloženo do češtiny, pokud máte 71 krav, nemáte vyhráno, protože soused ve vesnici jich má 80. Směrnice předpokládá, že vedení a kontrola evidence vyjdou zemědělce na asi dva až tři tisíce eur ročně. Další byrokratická zátěž bude zejména pro menší zemědělce nevyčísitelná.

Navrhujeme, aby skot do směrnice zařazen vůbec nebyl, aby se výrazně zvýšil současný práh takzvaného zatížení a aby byl ze směrnice vyškrtnut princip „agregace“. V ideálním případě by pak směrnice měla skončit v propadlíšti dějin. Pro Českou republiku, kde se emise ze zemědělství podílejí na emisích skleníkových plynů jen ze šesti procent, je taková směrnice spíše „buzeraci“ než čímkoliv smysluplným.

■ Zásadní dokument, který vymezí zemědělské podnikání na dalších pět let, je strategický plán, který byl v polovině října schválen vládou a v nejbližší době ho schválí Brusel. Vy ho ale chcete změnit...

Současný strategický plán vznikl za zcela jiných podmínek, než v jakých nyní žijeme. Negativně jej změnilo také rozhodnutí nové vlády a razantní změny předchozím kompromisem dosažených podmínek. Politikaření „zvířezlo“ nad požadavky praxe. Do toho hned ná-

sledně zasáhla ruská agrese a válka na Ukrajině, která omezila dostupnost fosilních zdrojů, zvýšila ceny ropy a zemního plynu a razantně i výrobky z nich a výrazně také ovlivnila mezinárodní obchod se zemědělskými komoditami po celém světě.

Na rozdíl od populističtějších úprav se tato zásadní faktická záležitost jaksi již nestihla zohlednit, a to považujeme za velkou chybu vlády. Agrární komora ČR i proto bude dále usilovat o přehodnocení podmínek na úroveň běžnou v jiných státech EU nebo požadovat jiné cesty podpory produkčních zemědělců, zejména těch, kteří se věnují speciální rostlinné a živočišné výrobě. V tuto chvíli se ale zemědělci musejí soustředit především na to, jak se novým pravidlům přizpůsobí.

Současně je třeba říct, že považujeme za mimořádně nešťastné snížení národních dotací z letošních pěti miliard korun na 2,7 miliardy korun v příštím roce. V době, kdy se potýkáme s doslova historickou inflací, se nemůžeme realističticky bavit o snížení na téměř polovinu původní částky. Varovali jsme vládu před fatálními dopady na budoucí vývoj zemědělské prvovýroby a zpracovatelského průmyslu, ale dosud jsme nebyli vyslyšeni.

■ Můžete závěrem zmínit alespoň nějaký hmatatelný úspěch a podporu?

Určitě musím zdůraznit a poděkovat, že se v rámci vzájemné komunikace a spolupráce s ministerstvy zemědělství, průmyslu a práce a Sněmovnou podařilo zabránit hrozbě zdanění tzv. nadměrných zisků u bioplynových stanic, a tedy využití pěstované a odpadní biomasy, kde by naprosto nedávalo smysl, a v případě schválení původního záměru by hrozilo zavření těchto provozů. V době značné nestability celého sektoru to znamená alespoň nějakou jistotu.

Jinak ale mají čeští zemědělci za sebou mimořádně náročný rok, kdy se potýkali s mimořádným nárůstem cen vstupů, nízkými výkupními cenami a zároveň velkou nejistotou ohledně odbytu. Opakovaně jsme se zástupci ministerstva zemědělství řešili situaci zemědělců a musím říct, že snahy o řešení byly oboustranné, i když ne vždy úspěšné a dostatečné. To ale neznamená, že bychom měli v těchto jednáních přestat, tím si nepomůžeme. Naopak efektivnější bude snažit se najít společné řešení. A opakují – všichni společně. To je jediná cesta, jak zachovat zemědělskou prvovýrobu v Česku.

Nebudu tvrdit, že příští rok bude jednodušší. Nebude. Přijdou nové výzvy, kterým budeme muset čelit. O některých víme a mluvil jsem o nich, ale řadu dalších nelze předvídat. Když se jim ale postavíme společně, máme větší šanci na úspěch.

Stranu připravil
Václav Tuček

Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR

menalo by například konec pěstování brambor nejen na Vysočině, ale až na 17 procentech orné půdy celé České republiky.

Navrhujeme proto, aby měla tato definice pouze informativní a preventivní, nikoliv restriktivní charakter. Zemědělec by i pak i ve vlastním zájmu na těchto plochách zvláště dbal na to, aby zde nedocházelo k erozi. To nutně neznamená nepěstovat kukuřici nebo brambory, ale pěstovat je s využitím protierozních technologií. Teprve v okamžiku, kdy by se eroze objevila, by například zatrvání takového pozemku bylo povinné.

■ Ochrana půdy proti erozi ale dává smysl, proč proti tomu tak bojujete?

Zemědělci by byli sami proti sobě, kdyby si cíleně ničili svůj základní výrobní prostředek, tedy půdu. Na druhou stranu není možné 17 procent půdy vyloučit z produkce nebo na nich zásadně ochudit osetní sled. Je to jen další tlak k tomu, aby zemědělci opustili výrobně náročnou odvětví a přešli jen a pouze na ekonomiku hospo-

staveb, kde mizí půda navždy a nenávratně. Tento tzv. vyšší, či možná lépe řečeno byznysový zájem však nechává naši společnost relativně v klidu...

■ Jaká další úskalí čekají zemědělce, kvůli kterým by se měli spojit, případně hledat podporu?

V polovině listopadu jsem v Bruselu navštívil několik europoslanců z různých členských zemí a různých politických frakcí. Šlo o zpravodaje a stínové zpravodaje dvou důležitých legislativních návrhů Evropské komise. Jedním z nich je nařízení o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin, druhým takzvaná směrnice o průmyslovém znečištění.

V případě přípravků na ochranu rostlin se do návrhu Komise podařilo prosadit rozdělení členských států na tři kategorie podle současné průměrné spotřeby, kde jsou rozdílné cíle snížení. Pro Českou republiku to znamená „jen“ 35 procent snížení spotřeby přípravků do roku 2030. S ohledem na skutečnost historického snížení spotřeby v tomto segmentu

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky